

En Beskyldning mod Forfatteren for nogen Kølighed overfor en Del af de mere moderne Ideer er næppe helt uberettiget, men paa den anden Side er mange af Tilhængerne af disse ogsaa gaaet saa let hen over de praktiske Muligheder for og Konsekvenser af at gennemføre disse Ideer efter et Skema, at en Fremdragen netop af den Mangfoldighed af Hensyn, den praktiske Statsmand maa tage, er fuldt ud paa sin Plads.

*Jørgen Pedersen.*

*Max Kjær Hansen: AFSÆTNINGSØKONOMI.* Einar Hareks Forlag. København 1945. 140 Sider.

Som Basis for Gennemgangen af det Pensum i Afsætningsøkonomi, der kræves til første Del af Diplomprøverne ved Handelshøjskolen i København, har den meget skrivende Professor Max Kjær Hansen begaaet en ny Bog med Titlen Afsætningsøkonomi.

I Bogens fem Hovedafsnit — der bærer Overskrifterne, Det afsætningsøkonomiske Grundlag, Markedsinddelingen, Salgsorganisation og Salgsomkostningerne, Salgspolitikken og De salgstekniske Funktioner — og i ikke mindre end syvogtredive Underafsnit beskrives og behandles — ofte ikke særlig dybtgaaende — en lang Række økonomiske, psykologiske og salgstekniske Spørgsmaal, som under forskellige Forudsætninger og Omstændigheder kan have Betydning for det forberedende og gennemførende Salgsarbejdes Succes.

Fremstillingen vil i det store og hele kunne læses af enhver uden særlige Forkundskaber eller Vejledning, og adskillige praktiske Forretningsfolk vil sikkert kunne læse den med Interesse og Udbytte. Maalt med videnskabelige Alen er Bogens Standard ikke høj; men Grunden hertil ligger vel i, at dens Formaal ikke saa meget er at give et Bidrag til den teoretiske afsætningsøkonomiske Forskning som at give en samlet Oversigt over de Konklusioner, som denne Forskning er naaet til i Dag, og at finde og fremhæve de Omraader og Tilfælde, hvor Kendskab til nævnte Konklusioner kan medvirke til en mere rationel praktisk Handling ved Salgspolitikken Fastlæggelse og praktiske Gennemførelse. Salgspolitikken praktiske Gennemførelse og de dertil anvendelige Hjælpemidler behandles særskilt i Bogens sidste Afsnit, men berøres tillige adskillige andre Steder i Bogen, og iøvrigt udtrykker Forfatteren i Forordet Haabet om at kunne vende tilbage til en Behandling af disse Problemer i en ny Bog.

De benyttede skematiske Fremstillinger af de salgspolitiske Opgaver og salgstekniske Funktioner giver en god Oversigt, men det generer Læseren af Skemaets Tekster, at den ene Teksthalvdel har Læseretning vinkelret paa Teksten i Skemaernes anden Halvdel. Den benyttede Opstilling — der forøvrigt er meget anvendt — ser meget elegant ud, men den er upraktisk.

En Del af Bogens øvrige grafiske Fremstillinger synes ret overflødige. Dette gælder saaledes Fig. 15 og Fig. 16, der ikke alene er overflødige, men ogsaa ganske fejlagtige. Paa Side 92 og 93 indeholder Bogen i Tilknytning til Fig. 15 en Fremstilling af de gennemsnitlige Salgsomkostningers Højde pr. afsat Vareenhed (den fuldt optrukne Kurve) og af de gennemsnitlige Produktionsomkostninger pr. Enhed, der vil medgaa ved Fremstillingen af de Enheder, for hvis Afsætning Salgsomkostningerne er konstateret (den stiplede Kurve).

En Beskyldning mod Forfatteren for nogen Kølighed overfor en Del af de mere moderne Ideer er næppe helt uberettiget, men paa den anden Side er mange af Tilhængerne af disse ogsaa gaaet saa let hen over de praktiske Muligheder for og Konsekvenser af at gennemføre disse Ideer efter et Skema, at en Fremdragen netop af den Mangfoldighed af Hensyn, den praktiske Statsmand maa tage, er fuldt ud paa sin Plads.

*Jørgen Pedersen.*

*Max Kjær Hansen: AFSÆTNINGSØKONOMI.* Einar Hareks Forlag. København 1945. 140 Sider.

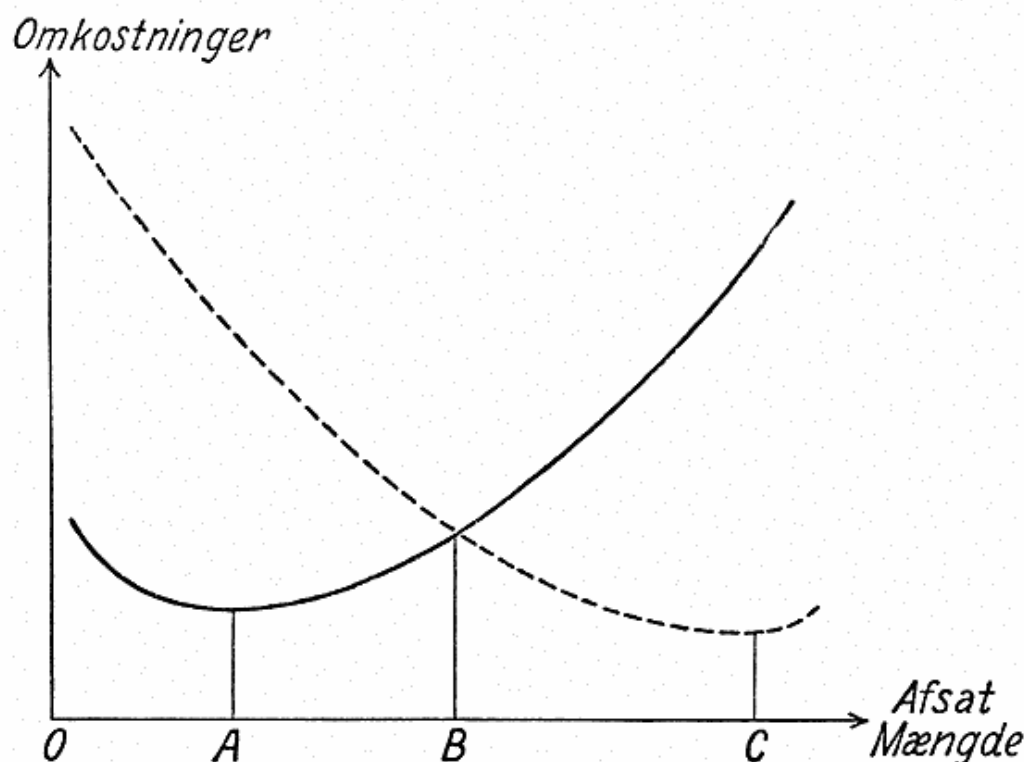
Som Basis for Gennemgangen af det Pensum i Afsætningsøkonomi, der kræves til første Del af Diplomprøverne ved Handelshøjskolen i København, har den meget skrivende Professor Max Kjær Hansen begaaet en ny Bog med Titlen Afsætningsøkonomi.

I Bogens fem Hovedafsnit — der bærer Overskrifterne, Det afsætningsøkonomiske Grundlag, Markedsinddelingen, Salgsorganisation og Salgsomkostningerne, Salgspolitikken og De salgstekniske Funktioner — og i ikke mindre end syvogtredive Underafsnit beskrives og behandles — ofte ikke særlig dybtgaaende — en lang Række økonomiske, psykologiske og salgstekniske Spørgsmaal, som under forskellige Forudsætninger og Omstændigheder kan have Betydning for det forberedende og gennemførende Salgsarbejdes Succes.

Fremstillingen vil i det store og hele kunne læses af enhver uden særlige Forkundskaber eller Vejledning, og adskillige praktiske Forretningsfolk vil sikkert kunne læse den med Interesse og Udbytte. Maalt med videnskabelige Alen er Bogens Standard ikke høj; men Grunden hertil ligger vel i, at dens Formaal ikke saa meget er at give et Bidrag til den teoretiske afsætningsøkonomiske Forskning som at give en samlet Oversigt over de Konklusioner, som denne Forskning er naaet til i Dag, og at finde og fremhæve de Omraader og Tilfælde, hvor Kendskab til nævnte Konklusioner kan medvirke til en mere rationel praktisk Handling ved Salgspolitikken Fastlæggelse og praktiske Gennemførelse. Salgspolitikken praktiske Gennemførelse og de dertil anvendelige Hjælpemidler behandles særskilt i Bogens sidste Afsnit, men berøres tillige adskillige andre Steder i Bogen, og iøvrigt udtrykker Forfatteren i Forordet Haabet om at kunne vende tilbage til en Behandling af disse Problemer i en ny Bog.

De benyttede skematiske Fremstillinger af de salgspolitiske Opgaver og salgstekniske Funktioner giver en god Oversigt, men det generer Læseren af Skemaets Tekster, at den ene Teksthalvdel har Læseretning vinkelret paa Teksten i Skemaernes anden Halvdel. Den benyttede Opstilling — der forøvrigt er meget anvendt — ser meget elegant ud, men den er upraktisk.

En Del af Bogens øvrige grafiske Fremstillinger synes ret overflødige. Dette gælder saaledes Fig. 15 og Fig. 16, der ikke alene er overflødige, men ogsaa ganske fejlagtige. Paa Side 92 og 93 indeholder Bogen i Tilknytning til Fig. 15 en Fremstilling af de gennemsnitlige Salgsomkostningers Højde pr. afsat Vareenhed (den fuldt optrukne Kurve) og af de gennemsnitlige Produktionsomkostninger pr. Enhed, der vil medgaa ved Fremstillingen af de Enheder, for hvis Afsætning Salgsomkostningerne er konstateret (den stiplede Kurve).



Bogens Fig. 15 er angivet ovenfor. Den ledsages af følgende Bemærkninger: »Man vil se, at Minimumsomkostningerne for henholdsvis Salg og Produktion vil opnaas ved vidt forskellig Mængde. Rent salgsmæssigt naar man Omkostningsminimum ved Afsætningen af Mængden OA, medens man produktionsmæssigt først naar Optimum ved Fremstillingen af Vare-mængden OC. Da der imidlertid skal arbejdes paa at naa samlede Minimumsomkostninger baade for Produktion og Afsætning, bliver Resultatet, at Optimumspunktet for Virksomhedens ligger dér, hvor de to Kurver skærer hinanden. Det vil sige, at den Mængde, som kan fremstilles og afsættes med de laveste gennemsnitlige Produktions- og Salgsomkostninger, er OB. (Fremhævelsen af Anmelderen).

Endvidere siges det Side 92, af det er nødvendigt at se paa hele Omkostningskomplekssets Variationer, naar man vil finde den Varemængde, som det med Henblik paa Bedriftens samlede Økonomi vil være mest rentabelt at producere og afsætte. Forfatteren adderer da ogsaa de to Kurver og faar i Bogens Fig. 16 et grafisk Billede af de samlede Gennemsnitsomkostninger pr. Varenhed, et Billede hvorom det skrives, at det viser, at den *gunstigste* Omkostningskonstellation opnaas ved Mængden OB, »den samme som vi naaede til i Fig. 15.«

Til alt dette er nu først at sige, at det ikke er sikkert, at den Mængde, der svarer til de laveste totale Gennemsnitsomkostninger, er den *gunstigste*. Den Virksomhed, som Kurven antages at gælde for, er efter Forfatterens Beskrivelse en Monopolvirksomhed, og det vil være et Træf, om den maximale Gevinst for en saadan Virksomhed netop svarer til den Af-

sætning og Produktion, der giver de mindste totale Gennemsnitsomkostninger.

En større og elementær Fejl er det, at Forfatteren paastaar og tilmed gentager — som ovenstaaende Citat og Referat viser det — at de laveste totale Gennemsnitsomkostninger opnaas for den Mængde, der svarer til Skæringspunktet mellem Gennemsnitsomkostningskurven for Salget og Gennemsnitsomkostningskurven for Produktionen. Hvis dette var Tilfældet, og hvis Virksomheden netop producerede og afsatte nævnte Mængde, havde Forfatteren ganske kunnet spare sig sine Meditationer andetsteds i Bogen over, hvor stor en Andel Salgsomkostningerne udgør af de samlede Omkostninger. Andelen vilde have været nøjagtig 50 pCt. Det kan selvfølgelig hænde, at Punktet B fundet som Abscisse til Skæringspunktet svarer til de totale Omkostningers Minimum; men nogen generel Lov er det langt fra. Generelt kan der derimod siges, at Minimum for de totale Gennemsnitsomkostninger svarer til den Mængde, for hvilken de to i Figuren afbildede Kurvers Hældninger nominelt er lige store og reelt har modsat Fortegn.

Det forekommer mig, at Brugen af grafiske Fremstillinger i al Almindelighed ingen Nytte gør, naar Problemet, der behandles, ikke er mere indviklet end i det foreliggende Tilfælde, og direkte skadeligt bliver den, naar Fremstillingen oven i Købet er forkert. Det Forfatteren bruger næsten 3 Sider (includerende to grafiske Fremstillinger) til, kan udtrykkes saaledes: De nødvendige Betingelser for at opnaa Minimum for de *totale* Gennemsnitsomkostninger er, at den først afledede af Gennemsnitsomkostningsfunktionen for Salget nominelt er af samme Størrelse som den først afledede af Gennemsnitsomkostningsfunktionen for Produktionen, og at de to afledede reelt har modsat Fortegn — eller kort udtrykt: Det er en nødvendig Betingelse, at den først afledede af Sumkurven (Kurven i Fig. 16) skal være Nul. D. v. s. at Stigningen i de gennemsnitlige Salgsomkostninger netop udlignes gennem en tilsvarende Nedgang i de gennemsnitlige Produktionsomkostninger.

Forfatteren skriver Side 94, at man almindeligvis i Omkostningsberegningen maa arbejde med Grænseomkostninger i Stedet for med Gennemsnitsomkostninger, og Læseren spørger derfor uvilkaarligt sig selv, hvorfor denne Metode da ikke anvendes her. Den havde givet en klarere Fremstilling af Problemet, som ogsaa kunde forstaas af Læsere, der ikke er matematisk trænet — og hvad der er det vigtigste, Fremstillingen var sandsynligvis blevet korrekt.

Bogen er paa mange Punkter velskrevet og interessant, men Læseren gør klogt i for sin egen Skyld af lægge al Autoritetstro til Side og holde sin kritiske Sans vaagen.

*Mads Thomsen.*

*N. Elkær-Hansen:* BEDRIFTSØKONOMI. Forlaget Fremad. København 1946. 143 Sider.

Det maa hilses med Glæde, at Arbejdernes Oplysningsforbund har taget Initiativet til Udgivelsen af en Bog, hvis Formaal det er at give en let tilgængelig Fremstilling af Driftsøkonomiens Problemer. En saadan Fremstilling har længe været savnet. Den hidtil foreliggende danske Litteratur om Emnet har ofte været for svær at kapere for den utrænede Læser,